

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

6. De renunciatione qua Roman. Pontifex se abdicare potest Pontificatu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

seipsum elegisse dicitur, ratam & firmam habitam fuisse, tum quia id ei licuit ex forma expressa compromissi, tum quia postquam seipsum nominavit, Cardinales quoque carceri consenserunt.

Quæ Glossa in ca. Cum in iure, de elect. An si quis ex compromisso sit arbiter constitutus ad aliquem eligendum, & iuraverit se meliorem electurum, & ipse sit omnium optimus, debeat ratione iuraturandi seipsum eligere? Respondetur, in generali sermone etiam iurando firmato, eum qui loquitur, minime comprehendi, ac proinde interpositum iurandum, quo arbiter iuravit, se electurum optimum, intelligi, eo, qui iurat, excluso, & sic locum in eo nullum habere.

Nono queritur, Penes quos fuerit olim potestas Romanum Pontificem eligendi? Hanc questionem iam supra diluimus, cum de Cardinalibus ageremus, cap. 1. q. 2. §. 4.

Decimo queritur, Quid sit dicendum, quando Cardinales qui in Conclavi sunt, iurando promiserint, ut qui eorum fuerit ad Pontificiam dignitatem euectus, Cardinales create, aut Ecclesie bona in emphyteusim, aut se ad id dare, aut negotia graua & ardua agere & expedire non possit, nisi iure Cardinalium Senatu annuente, An Pontifex postmodum electus, huiusmodi iurando tenetur? Ratio questionis est, quia iurandum ubique sine salutis discrimine seruari potest, seruandum est, cum contingat, de iurando, c. cap. Licet, eodem tit. in 6. Respondetur, ex communi omnium sententia, ut testatur Cardm. Alban. de Cardm. q. 36. hoc iurando Pontificem minime alligari, quia Pontificia dignitati & auctoritati derogat, aliqua ex parte: summam enim habet Maximus Pontifex iurisdictionem, ac proinde promissione ac iurando cogi non potest, ut sine Cardinalium consensu hoc aut illud non agat, expedit, atque constituat.

Nec obstat, quod obijcitur, nihil mali continere, hoc quod est, nulla negotia Pontificem absque Cardinalium consensu tractare: nam est id malum non sit, immo etiam expediret, Romanum tamen Pontificem ad ita faciendum, lege, conventionem, pacto, aut iurando obstringi non decet, sed liberum illi esse debet negotia perficere.

Vndecimo queritur, Quenam sit forma & ratio creandi Romani Pontificis? Respondeo hanc esse: in primis, Cardinales Conclau ingressi, diem integrum sequentem formandis legibus impendunt, ad bonam Romani Pontificis administrationem maxime necessariis: quibus eorum quisque subscribens, iurando promittit se illis obtemperaturum, si Pontifex factus fuerit.

His peractis, statim quodam die comitia prima indicuntur, & mane eius diei omnes conueniunt in Cappellam, ubi sacrosanctum Christi corpus asseruatur; & diuina Spiritus sancti sacra rite fiunt: quibus absolutis, suo loco sub sellis dispositis sedent, quique autem, quem in Pontificem eligere decreuit, in codicillo ante describit, & hunc suo annulo obsignat. Inde tres ex Cardinalibus ad altare ascendentes, videlicet Decanus, & Presbyterorum, & Diaconorum primi, calicem, in quo eo die sacra facta sunt, in medio altaris constituunt: & post hæc eodem ordine procedunt & reliqui, & ante altari in genua procidentes, codicillum singuli in calicem demittunt. Id autem postquam ab omnibus factum est, tres illi Cardinales quos dixi, calicem ipsum cæteris inferius confidentibus sublato altius ostendunt, consistentes in subliliorum medio, vnde spectari & audiri a circumstantibus possunt: numerant mox codicillos, quorum ut conuenisse numerus cognoscitur, singuli à Decano aperiantur, & leguntur, ac Diacono proxime pronuntiandi traduntur. Patrum quisque papyrus tenens, ac pugillare, quem quisque eligit, chirographo annotat, & nullus ex Alexandri III. constitutione, pro Pontifice habetur, nisi qui duorum partium Cardinalium integris suffragiis fuerit creatus, qui numerus si ex codicillis impletur, tunc

Pontifex censetur electus: sin minus, liberum est cuique, quem voluerit Cardinalium non electum à se scripto, voce eligere: quæ eligendi ratio, Accessus appellatur. Ratum est, quem piam ex folis codicillis eligi: vocum accessio conficere totum negotium solet. Est alius quoque creandi Pontificis mos, qui per adorationem dicitur, cum duæ partes Cardinalium non expectato scrutinio, sed voce tenus, omnium consensu & voluntate quempiam ex Cardinalibus, tanquam Romanum Pontificem & saluant & venerantur.

C A P. VI.

De Renunciacione, qua Romanus Pontifex abdicat potest Pontificatu.

Primo queritur, An Romanus Pontifex pontificatu se abdicare possit? Ante Bonifacium Octauum, & Constitutionem eius, qua exat in cap. 1. de renunciacione in sexto, controuersa est agitata, num Papa Pontificiam dignitatem & potestatem deponere posset? Nec defuerunt id negantes, quorum decem argumenta & rationes profert Ioan. Andreas in cap. 1. de renunciacione in 6. Sic autem potissimum illi argumentabantur. Primo, qui renunciat, id in manibus Superioris facere debet, at Rom. Pontifex Superiorem non habet. Deinde nullus iure potest potestatem adimere, nisi is qui eam confert; sed Pontificiam potestatem nullus, nisi Deus confert: Præterea inferior auferre, aut abrogare nequit, quæ sunt à Deo collata; sed potestatem (vt diximus) Pontificiam solus ipse Deus confert.

Postremo in cap. Licet de renunciacione. Sic legitimum matrimonij consummati vinculum totius Dei auctoritate dissoluitur, ita & spirituale coniugium, quod est inter Episcopum electum, confirmatum, & consecratum, & inter Ecclesiam, non dimittitur, nisi Romani Pontificis auctoritate, qui id vinculi ipsius Dei potestate dissoluit: ergo Romanus Pontifex nequit Pontificiam dignitatem sine Deo id iudicente dimittere.

Nihilominus hinc argumentis minime obstantibus; in c. 1. de renunciacione in 6. apertè definit Bonifacius VIII. Cælestinum R. constituisse, Romanum Pontificem posse libere Pontificiam dignitatem deponere: quam constitutionem ipse Bonifacius VIII. in eo cap. voluit tanquam ius haberi, & seruari, ne amplius quispiam rem hanc in dubium vocaret.

Secundo queritur, In cuius manibus Romanus Pontifex suo muneri & dignitati renunciare possit, & debeat? Aiunt quidam, in manibus Cardinalium, quia eorum suffragiis creatur. Verum id merito quidem ab aliis refutatur. Renunciatio enim fieri debet in manibus Superioris, c. admonet de renunciacione. Quare alii dixerunt Romanum Pontificem deponere Pontificatum debere in manibus Dei.

Sed rectius alij tradiderunt, renunciacionem fieri oportere in manibus Superioris, cum is qui renunciat, Superiorem habet, at Romanus Pontifex Superiorem in terris nullum agnoscit, ac proinde sacis est, si libere sese Pontificia abdicet dignitate.

Tertio queritur, An sit Romano pontifici liberum, pontificiam potestatem quandocumque voluerit, deponere? respondeo, minime, nisi iustis ex causis, vt si se ineptum & inhabilem agnosceret tanto muneri obcondo, vel quia sit senio viribusque confectus, aut infirmitate grauatus, aut negotiorum magnitudine & multitudine oppressus, aut alia ratione impeditus. Nam in ca. 1. de renunciacione in 6. dicitur Romanum Pontificem, maxime cum se insufficientem agnoscit ad regendam vniuersalem Ecclesiam, Summi Pontificatus onera sustinenda, posse li

bere renunciare. Et nihilominus si Rom. Pontifex absque vlla iusta & graui causa Pontificatum dimitteret, peccaret quidem; sed renunciatio vim & locum haberet.

Quarto queritur, An si Rom. Pontifex voto, aut iureiurando promitteret se nunquam tanto muneri renunciaturum, posset nihilominus Pontificatu cedere? Respondet, in voto, & iureiurando semper conditiones generales tacite contineri, videlicet, nisi iusta causa subint, ob quas aliud facere cogamur: quæ causæ si fuerint in Romano Pontifice, potest is, nihil voto, aut iureiurando impediente, sese Pontificatu abdicare.

Quinto queritur, An aliquando Rom. Pontifex Pontificiam dimiserint dignitatem? Augustinus Triumphus in lib. de potesta. Ecclesie. q. 4. art. 4. Archid. & Gemianus, c. 6. de renunc. in 6. Aluarus, de planctu Ecclesie. lib. 2. c. 30. art. 6. Anton. 3. part. tit. 22. cap. 4. §. 2. Romanorum Pontificum quatuor exempla commemorant; Clementis, Cyriaci, Marcellini, & Cælestini V. de Clemente dicitur in c. Si Petrus, 8. question. 2. cum fuisse à Petro electum; ipse tamen, ne aliis exemplum daret successorem nominandi, & eligendi, suo iuri cessit, & pontificatum recusauit. Hæc vero historia non ab omnibus probatur & recipitur. Questio enim, in qua scriptores dissentunt, est apud iuniores quosdam historicos, An Linus, & Cletus Petro successerint, & quarto loco Clemens; An vero post Clemens proxime post ipsum Petrum pontificiam dignitatem habuerit: ita vt Linus & Cletus solum fuerint Petri, & postea Clementis adiutores.

Communi consensu in Ecclesia romana, recepta est sententia, dicentium, Linum & Cletum, viuente Petro, fuisse adiutores eius; sed Petro è viciis sublato, Linus ab Ecclesia romana factus est Pontifex, & post ipsum electus est Cletus; & quarto loco creatus est Clemens: qui fuit Petri quidem ordinatione secundus, sed Ecclesie nominatione & administratione quartus. Suo igitur iuri Clemens cessit, & Ecclesia ipsi Linum & Cletum in pontificatu prætulit, ac Pontificiam potestatem per successionem conferenda putaretur.

De Cyriaco nihil certi habetur, nisi quod in historia de S. Ursula, & aliis vndecim millibus Virginum refertur eas omnes Romam venisse, Ecclesiam Cyriaco regente: qui diuinitus ab Angelo monitus, se illis pro Christi fide & religione necandum, dimisso pontificatu, vbi que relicta, cum Diaconis duobus adiunxit. Hæc tamen historia de Cyriaco, vt dubia & incerta indicatur, quamuis martyrium S. Ursula, & vndecim millium Virginum certum & indubitatum habeatur.

De Marcellino illud certo constat, metu mortis in templo Paganorum diis Gentium thus obtulisse: quod ipse deinde Pontifex in Concilio Episcoporum sine esse coacto, sponte confessus est, dicens, ego id feci, ego in infelix commisi: & ob tantum scelus iudico dignum me, qui & gradu, & munere Pontificio deiciar. Resipuit itaque, & postea decem constanter pro Christo peripellus, martyrii palmam obtinuit, c. Nunc autem, distin. 21. Hic Marcellini lapsus communi consensu creditur, & habetur in Martyrologio, & Breuiario Romano, & in Epistola Nicolai I. ad Michaelem Imperatorem Constantinopolitanum. Sed semper ipse Marcellinus retinuit pontificatum, nec vllus in eius locum successit, & in pontificatu martyr effectus est.

In Cælestino V. exploratum, & certum habemus exemplum in iure, cap. 1. de renunciat. in 6. qui cum antea Monachus esset, postea ad pontificiam dignitatem euectus, monasticæ vitæ studio, regularisque disciplinæ amore, sese ad pristinam illam viuendi rationem reuocauit, munere pontificio abdicato.

Querit aliquis, Quam potestatem dimittat roman. Pontifex, quando renunciat? respondeo, iurisdictionis potestatem, non Ordinis: quare si Sacerdos, aut Episcopus erat, nec characterem sacerdotis amittit, nec Episcopalis Ordinis potestatem, qua Sacramentum Ordinis &

Confirmationis, & alia quæ in Episcopo spectant ad potestatem Ordinis, conferre possit.

C A P. VII.

De Romane potestatis Pontificia abrogatione?

Queritur primo, An rom. Pontifex in hæc esim lapsus, iure Pontificiam potestatem amittat? Dux sunt opinionum: quarum vna affirmat, esse quidem iure diuino priuatum Pontificatu; sed Ecclesie sententia postea declarari, cum ob crimen hæresis à Pontificia dignitate eiecisset. Hanc sententiam tuentur, Paludanus tract. de potest. Papa teste Siluestro, in verbo Papa, q. 4. Turrecrem. in Summa, lib. 2. cap. 102. & seq. & lib. 4. par. 2. c. 15. & seq. August. Anconitanus in Sum. de potest. Ecclesie. q. 5. art. 1. Iacobat. de concil. lib. 4. art. 1. & lib. 8. art. 1. & 2. Alph. de Castro, lib. 2. de iusta hæres. punit. ca. 23. & 24. Siluest. in verbo Papa q. 4. vbi citat Paludanum; sic Armilia, eod. verbo, nu. 12. Eam opinionem probabilem putat esse Driedo, lib. 1. de hæres. Christian. cap. 14. & eam probant prædicti Auctores ex illis verbis Christi Domini: Tu es Petrus, & super hæc petram edificabo Ecclesiam meam. hoc est, super te talem fidem habentem, vel super hanc fidem, quam confessus es. Deinde, Ecclesia est fidelium congregatio, c. Ecclesia, de conse. distin. 1. ergo hæreticus est extra Ecclesiam, ac proinde Ecclesie membrum non habetur: quo modo igitur caput Ecclesie esse potest, qui membrum Ecclesie non est? Postremo hoc idem videtur deduci ex c. Quod autem, c. Achatus, c. Audiuimus. 2. q. 1. c. Omnis qui recedit, c. Dicitur, & §. Hæc auctoribus, eadem causa & questione: quibus locis habetur: Hæreticus nihil iuris & potestatis habet; & quia Hæreticus est iure diuino excommunicatus, iuxta illud Christi Domini, Si tibi fuerint Ethnicus & Publicanus, si Ecclesiam non audierit.

Quod si ab istis queratur, An Papa statim atque est hæreticus, sit diuino iure à potestate pontificia amotus? Dicunt aliqui, vt refertur Alphonsus Cast. lib. citato, ca. 24. statim esse ea auctoritate priuatum, tamen in solam hæresim mentis incidit. Sic videtur sentire Turrecremata, item Alph. Cast. primum ca. 23. dixit iure pontificatu exiui esse, si hæresis externa sit: ac cap. 24. ad finem ait, probabilius esse, quod aliqui dicunt, potestatem exiuisse, etiam si solum interna sit hæresis. At Canus, de locis Theolog. cap. vlt. ad 12. docet, hoc non esse probabile. Sic etiam Sotus in 4. dist. 22. q. 2. art. 2. quia hæresis interna est omnino occulta, & sua natura hominum iudicium lateat: quare maxima esset Ecclesie perturbatio & confusio, si Papa hæreticus, cum primam fidem mentis amittit, deberet esse Ecclesie membrum, & caput: accipiti animo, & perplexo essemus, an Papa sit hæreticus, & an Pontificem habeamus.

Alii tamen aiunt, per hæresim internam, aut etiam tantum externam, papam non esse ipso iure à potestate amotum, sed per hæresim, quæ esset manifesta & notoria, aut ex facti euidencia, aut ex propria ipsius Papæ confessione, aut sententia iudicis, qui crimen ipsum declarasset. Alioqui enim si hæresis manifesta non est, vno ex his tribus modis, papa non est ipso iure pontificia auctoritate spoliatus, quia nisi crime sit manifestum, in dubium vocari potest, ac proinde papa pontificatum non amittit.

Alii insuper sentiunt, non sufficere hæresim manifestam & notoriam, nisi papa recuset resipiscere, & corrigi: si enim resipiscere velit, non est pontificatu priuatus, imo tunc, nec accusari potest, c. aperte. 2. q. 1. c. ait. c. hæc est fides. ea causa, & quest. Aluarus Palug. de Planctu Ecclesie. lib. primo, art. 4. Siluest. Armil. locis supra citatis, & Hugo, & Glossa in c. Si Papa, dist. 40. & c. nunc autem. d. 21.

Secunda opinio, negat generatim papam factum hæreticum, esse diuino iure sua potestate, & dignitate iurisdictionis amotum, sed amouendum: quæ sententia est Caietani Tomo 1. Opusc. tract. 1. cap. 19. vsque ad c. 27. Soti. in 4.